

MARTA PESSARRODONA, UNA LECTORA INDEPENDENT

El difícil art de viure per escriure

—**M**arta, ¿de què viviu en aquests moments?

—De fer d'escriptora. Que vol dir moltes coses, totes referides al fet d'escriure, des de les col·laboracions a la premsa fins a les traduccions. A partir del 69 i durant quinze anys, no seguits, vaig treballar en el món editorial i des de començaments del 85 només visc d'escriure. L'última editorial en la qual vaig treballar va ser Edhasa. Anteriorment havia estat a Bruguera, Noguera

Fa vora tres anys que viu només d'escriure, i no obstant haver col·laborat en l'organització d'importantes activitats per difondre la cultura catalana, vol tornar a viure per escriure

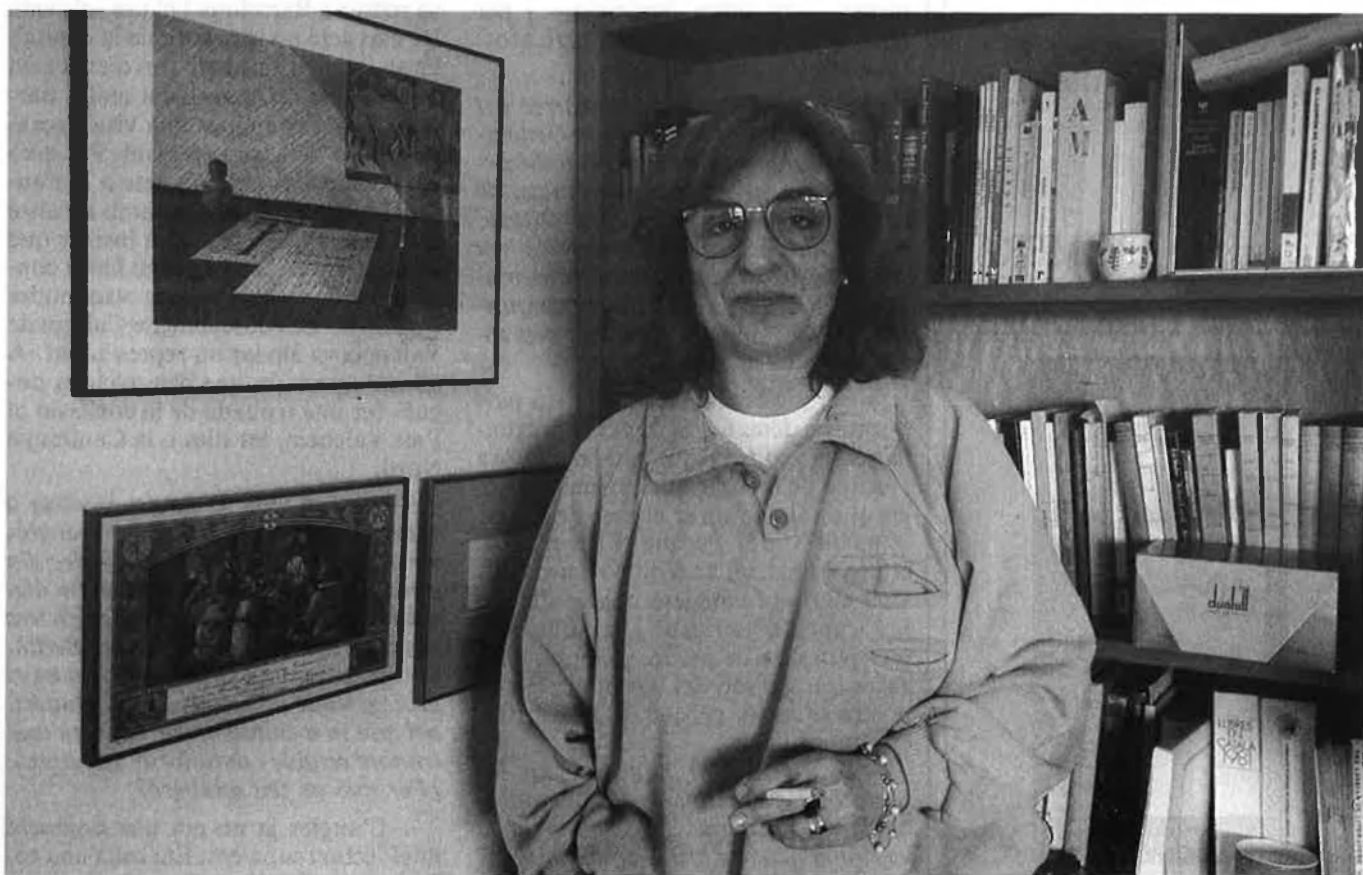
Lluís Bonada

de la taula. Tornaria al món de l'edició amb poders gerencials. Amb poder de decisió i de signar els talons.

—Sense haver de lluitar davant de la gerència perquè t'aprovin el teu projecte.

—Exacte. Aquesta és una batalla per la qual no penso lluitar. A més, la carrera d'editor és molt absorbent i per ser només aquesta, la meua vida, no m'interessa.

—Des de fa alguns anys, manteniu

DOMÈNEC UMBERT

«Qualsevol autora té un deute important amb el feminisme —em sento feminista— i per això m'hi hauria de dedicar».

i Seix Barral, entre altres. I desitjaria no tornar-hi. Ara bé, la majoria dels meus amics són del món editorial i m'hi relaciono sovint. Alguns em demanen consell. Suposo que estic al consell editorial de la nova editorial Abitar. Encara pots descobrir editors que no llegeixen en anglès. No tenir accés a l'anglès és fortíssim. Però, en comparació als anys passats, això ha millorat molt. Per exemple, ara tornem a estar quan Catalunya era catalana,

abans de la guerra, que molts llibres es traduïen tant bon punt sortien editats a Anglaterra.

—¿Per què deixeu el món de l'edició?

—En principi, la sortida d'una persona que fa Filosofia i Lletres és l'ensenyament o el món editorial. I jo em sento molt millor a l'altre costat de la taula. M'agrada més fer d'autora que no pas tractar amb els autors en representació d'una editorial a l'altre costat

una presència constant en els papers, ja sigui en un diari o en un altre, generalment amb una mena d'escrits, sobre llibres i autors, que es fan molt llegidors i, alhora, són molt informatius.

—Em fa la impressió que he estat a tot arreu. A l'Avui és on potser ho vaig fer amb més constància. Que a més és un públic que enyoro i que em dol no poder relacionar-m'hi com feia abans. Ara, on col·laboro amb més freqüència és a La Vanguardia, Diari de Bar-

Robur, ara, parla valencià

Ara els personatges de Jules Verne,
Oscar Wilde, E. Allan Poe, Stevenson,
Henry James, i molts d'altres, s'han quedat...

A LA LLUNA DE VALÈNCIA

Edicions BROMERA

Durant els dies 7 i 8 de maig realitzarem l'última eixida de les programades dins la campanya *Coneix la muntanya amb Acció Cultural*.

L'excursió serà a Penyagolosa.

No deixes escapar aquesta oportunitat d'eixir a la serra.

Places limitades.

Retira el teu bitllet el més aviat possible en Acció Cultural (Moratín, 15, 8a).

Més informació en l'adreça anterior o en el telèfon 351 17 27.

celona, *Vivir en Barcelona* i *Serra d'Or*, deixant a banda les col·laboracions esporàdiques en altres mitjans. Amb les meves seccions, «La lectora corrent» o «La lectora constant», per exemple, són articles provocats per la lectura d'un llibre i, si alguna vegada faig crítica, és una crítica novel·litzada. I són seccions que un dia decideixo acabar. Deu ser una cosa de caràcter. M'agrada que les coses s'acabin per començar-ne de noves.

—*Sempre, si més no, amb preferència per les coses de fora i, també amb preferència per les dones.*

—Sí. Sempre se'm crida per parlar de coses de fora i també de dones. Ocupar-me de les escriptores no ha estat cap sacrifici. M'interessa el passat, el present i el futur del que fan i podran fer les dones. Qualsevol autora té un deute molt important amb el feminisme —em sento feminista— i per això m'hi havia de dedicar, però afortunadament ja tinc relleus.

—*¿Per què accepteu l'encàrrec del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya de responsabilitzar-vos, junt amb altres intel·lectuals, de la Comissió Internacional de Difusió de la Cultura Catalana, quan vos heu estat més acostada a posicions ideològiques d'esquerra i durant el franquisme va fer l'oposició al costat dels socialistes?*

—Perquè és el govern del meu país que m'ho demana. Si de cas la pregunta seria: ¿com és que una escriptora s'ocupa de muntar unes jornades com les que vam celebrar el mes de gener, al palau Marc? Perquè si fos una escriptora anglesa, això no ho hauria fet. Una escriptora anglesa només s'ha de preocupar d'escriure. ¿Per què una escriptora ha de perdre el temps fent coses que no són del seu ofici? Per la nostra situació, perquè cal que a fora ens coneguim.

—*I durant el franquisme, un intel·lectual, per culpa de la dictadura, havia de conspirar. ¿Quina va ser la vostra actuació durant aquell temps?*

—No en vull parlar. En vaig tenir, però ho vaig deixar al final dels seixanta, perquè era una cosa que no m'agradava. Amb en Franco fèiem coses que tampoc no ens tocava fer.

—*¿La segona trobada de la Comissió Internacional es farà a l'estranger, com s'havia dit?*

—No, perquè s'ha vist que el que és important és que els estrangers aprofiten la trobada per ampliar el seu coneixement de Catalunya. Es farà el gener vinent i el tema de debat serà «La diversitat cultural en el diàleg Nord-

Sud». Però els treballs de la comissió no es limiten a l'organització de les trobades. Els de casa mantenim un contacte constant amb els estrangers que en formen part, hi ha una correspondència muntada i un servei de publicacions per mantenir vius els lligams.

—*Sobta que si la comissió es dedica a difondre la cultura catalana, no hi hagi, entre els organitzadors, cap representant del País Valencià, les Illes i la Catalunya Nord i que, durant la primera trobada, la veu de la cultura catalana que existeix i ha existit, fora de l'àmbit de la Generalitat de Catalunya, no es fes sentir.*

—Crec que les conselleries de Cultura de les Illes i del País Valencià hi haurien d'estar representades. S'ha de deixar un marge de temps. En faig autocrítica. Hi ha moltes coses que cal reforçar. De fet, la primera trobada es va reduir a Barcelona i ni tan sols vam fer cap acte o visita fora de la capital. Es va intentar que amb tres dies la gent de fora que no havia estat mai a Barcelona se n'endugués una visió meravellosa, o la més interessant. Per això vam començar amb un acte a la Fundació Miró i vam acabar amb un altre al Museu Picasso. Caldrà insistir que hi hagi gent de tot arreu. Hi havia convidats valencians que no van poder assistir-hi. La conselleria de Cultura de València va enviar un representant. A mi m'agradaria que ben aviat es pogués fer una trobada de la comissió al País Valencià, les Illes o la Catalunya Nord.

—*Tota la vida us havíeu dedicat a seguir la literatura i la cultura anglosaxona i de colp i volta, un dia decidíu estudiar alemany, fer una estada a Alemanya i, a més, publicar, d'això fa tres anys, un llibre de poemes sobre Berlín, Berlín Suite, una ciutat, escriviu en el pròleg, «que m'ha menat a l'adulteri, pel que fa a ciutats», car «el meu matrimoni estable i durador és Londres». ¿Per què us feu adúltera?*

—L'anglès ja no era una excitació intel·lectual suficient. Em calia una cosa nova a la meua vida. I vaig tenir molta sort, perquè així vaig descobrir Berlín, que em va tornar molt europea. A Berlín hi ha una vida cultural intensíssima. És una ciutat molt estimulante.

—*Per la vostra edat —vau néixer l'any 1941— i pel fet d'haver nascut a Terrassa, segur que heu tingut ocasió de conèixer dues Barcelones ben diferents, la que va veure per primera vegada i l'actual. ¿Quina és la diferència fonamental?*

—Que ara Barcelona comença a ser catalana, altra vegada. Després, que hi

ha un esforç, unes ganes de ser. Que la ciutat és més bonica i més rica. Recordo que abans tothom anava a tot acte cultural, fos de la mena que fos, perquè hi havia poques coses, des del concert, fins a l'exposició, la conferència o la presentació d'un llibre. I ara, per sort, ja pots triar i fer el teu camí.

que feia de substitut de mossèn Roquer. Jo vaig estudiar Ciències. Havia de ser farmacèutica. Criteris familiars. La idea era boníssima. Però a primer de Ciències vaig tenir el bon gust de posar-me malalta. Vaig perdre curs i vaig llegir més del que estava acostumada a llegir. I llavors vaig decidir es-

—Parcerisas, Miralles, Sobré i Guillermina Motta, entre altres. Però d'aquella època tinc un record molt vague i també s'ha mitificat més del compte.

—*No sé qui em va dir que havíeu escrit alguna cançó per la Guillermina Motta.*

—Quan es va posar a cantar jo feia poemes en francès, perquè llavors era francòfila. Tenia un poema, «Els snobs», i el vaig adaptar al català perquè la Guillermina el cantés.

—*¿I vau cobrar molt, de drets d'autor?*

—Ni cinc. Algú que no era jo, suposo que algú d'Edigsa, la va registrar. Quan, fa alguns anys, vam anar a la Societat d'Autors a reclamar, vam saber que algú ja els havia cobrat.

—*El vostre darrer llibre de poesia és del 85 i ara anuncieu una narració, Les senyores-senyores ens els triem calbs. ¿Per què aquest pas de la poesia a la narració?*

—I encara en vindran d'altres. Fins i tot penso presentar una autora nova, Nessa, que ha escrit un recull de narracions. Per a mi això no representa cap canvi. Com deia Yourcenar, tot són mots.

—*Però pocs llibres, fins ara.*

—En general no m'agraden els autors prolífics, deixant a banda alguna excepció. El lector pot acabar odiant-te.

—*¿Deixeu el francès per cansament o perquè l'anglès us atreu més?*

—Les dues coses. Hi ha el *dictum* de Riba sobre Carner que diu que el dia que Carner va aprendre anglès va ser un gran dia per la poesia catalana.

—*¿Què és el més important que vau aprendre gràcies a la vostra relació personal amb Gabriel Ferrater?*

—Una posició intel·lectual d'independència que jo vaig veure en ell i que penso que em pot haver influït. Que s'ha de tenir el valor de ser impopular. Però com que tothom ha après tant d'ell i jo el veia cada dia, doncs jo no en parlo a fons.

—*¿És difícil ser independent?*

—No. Moltes vegades no pot ser perquè nosaltres mateixos ens posem les cadenes.

—*Vós sou poeta. ¿Penseu que és positiu que la poesia hagi perdut la importància que tenia dins de la literatura catalana en comparació amb els gèneres narratius?*

—Sí. Avenen a parar a la poesia coses que no hi havien d'anar. És d'aquelles coses que crec que estem en vies de normalització. En vies, ¿eh? □

DOMÈNEC UMBERT

«La Barcelona d'ara comença a ser catalana altra vegada».

—*¿En un moment determinat de la vostra vida vau sentir la necessitat de fugir de Terrassa i d'anar a Barcelona?*

—De ben jove. A Terrassa, fins que no va tenir institut, hi havia una màfia de capellans i monges. Als quadres d'honor només hi havia fills de fabricants. Per sort, em van portar a estudiar a Barcelona, a l'Institut Maragall del carrer de Provença, a prop de l'estació del tren de Terrassa, que agafava cada dia. A l'Institut Maragall havíem tingut de professor en Sacristán,

tudiar Filosofia i Lletres. Vaig triar història i això m'ha anat molt bé perquè sempre és important poder situar les persones en el seu context històric. Però no m'agraden les novel·les històriques perquè no m'agraden el que no és ben bé ni una cosa ni l'altra, tret d'excepcions honorabilíssimes, com pot ser la Yourcenar, però poc més. Les malalties van molt bé, sempre que no et matin. Et fan reflexionar molt més.

—*¿Quins van ser els vostres companys a la facultat de Filosofia i Lletres?*